

*Debreceni
Fazekas Mihály Gimnázium*

FÖLDRAJZ FAKULTÁCIÓ
helyi tanterve

2020.09.01-től felmenő rendszerben

Évfolyam	Óraszám
11.	72
12.	60

Debrecen, 2024. 09.01.

Szakmaiságát ellenőrizte

Aranyi Imre
igazgató

Duró Ferenc
munkaközösség-vezető

Földrajz

Az emelt szintű földrajz fakultáció helyi tanterve a 2022-től érvényes részletes érettségi követelményekre épül. Az alapórán megtanult középszintű követelményre épülnek az emelt szintű ismeretek.

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

Az érettségi vizsgán a vizsgázónak a földrajzi-környezeti **ismereteiről**, valamint az alábbi földrajzzal kapcsolatos **kompetenciák** – adott vizsgaszintnek megfelelő – elsajátításáról kell számot adnia:

- földrajzi-környezeti ismeretek alkalmazása a mindennapokban tapasztalható természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségek, folyamatok magyarázatában, értelmezésében;
- különböző fajtájú térképeken, műholdfelvételeken közölt információk olvasása, értelmezése;
- kontúrtérképes feladatok megoldása;
- egyszerű gyakorlati és alapvető számítási feladatok elvégzése, az eredmények értelmezése;
- földrajzi-környezeti tartalmú információkkal kapcsolatos egyszerű vázlatrajzok, folyamatábrák, keresztmetszeti rajzok és térképvázlatok készítése;
- szövegalkotás és szövegértés földrajzi tartalmú témákhoz kapcsolódóan;
- az ismeretanyag belső összefüggéseinek felismerése, több témakör ismeretanyagának logikai összekapcsolását igénylő, összetett feladatok megoldása;
- földrajzi-környezeti tartalmú információhordozók használata, információk feldolgozása, értelmezése és etikus felhasználása;
- földrajzi-környezeti szemlélet- és gondolkodásmód alkalmazása problémafeladatok megoldása, szóbeli és írásbeli témakifejtések során. A földrajz érettségi vizsgakövetelmény tartalmazza az általános iskolai regionális földrajzi tananyagot is. A vizsga sikeres teljesítéséhez szükség van az általános iskolában tanultak szintézisére, a középiskolában elsajátított ismeretek alapján történő újraértelmezésére. A részletes vizsgakövetelményekben megfogalmazott elvárások egységes értelmezését a vizsgakövetelményekhez kapcsolódó általános és egyedi fogalmak jegyzéke, illetve a vizsgakövetelményekhez kapcsolódó topográfiai fogalmak jegyzéke segíti

Témakör: Csillagászat és térképészet	Órakeret: 10 óra
Tananyag	A Naprendszer felépítése
Tananyag	A térkép jelrendszere
Javasolt tevékenységek	A különböző típusú térképek és műholdfelvételek összehasonlítása irányított szempontok alapján grafikus rendszerező segítségével pármunkában Animációk keresése az interneten a Föld és a Hold mozgásairól A hétköznapi életben hasznosítható (pl. külföldi utazás tervezésekor felmerülő) időszámítási feladatok megoldása Prezentáció készítése a műholdfelvételek gyakorlati hasznosításának bemutatására
Témakör: Kőzetburok	Órakeret: 14 óra
Tananyag	A Föld belső szerkezete
Tananyag	Vulkánosság
Tananyag	Ösföldek
Tananyag	Kőzetek felismerése és jellemzése
Javasolt tevékenységek	Képzeletbeli tudósítás írása pl. a Föld belsejéből, egy kőzetlemez pereméről Empátiagyakorlat: Mit érezhetnek és mit tehetnek az emberek földrengéskor, vulkánkitöréskor, cunami esetén? A kontinentális és az óceáni kéreg összehasonlító táblázatának készítése Projektfeladat: ásvány- és kőzetgyűjtemény (virtuális is lehet) készítése, feliratozás készítése az egyes kőzetekhez

	A vulkáni utóműködés hazai előfordulásainak összegyűjtése az internet segítségével, majd csoportosítása a tanult szempontok alapján Hírfigyelés: hazai és nemzetközi hírek keresése és elemzése aktuális földtani folyamatok, kockázatok és veszélyek témakörében
Témakör: Vízburok	Órakeret: 10 óra
Tananyag	A tengervíz mozgásai
Tananyag	Karsztosodás
Javasolt tevékenységek	Projektfeladat: vízfogyasztási szokások felmérése, egyéni és közösségi vízlábnyom kiszámítása – víztakarékossági javaslatok megfogalmazása A vízburok témakörével kapcsolatos hagyományos és online média híreinek értelmezése, reflektálás, saját vélemény megfogalmazása Digitális fotóalbum készítése narrációval a karsztjelenségekről, a karsztterületek környezeti és turisztikai jelentőségéről
Témakör: A légkör	Órakeret: 10 óra
Tananyag	A légkör szerkezete és összetétele
Tananyag	Ciklonok, anticiklonok, időjárási frontok
Tananyag	A monszun szélrendszer
Javasolt tevékenységek	Időjárás-jelentés és prognózis készítése műholdfelvételek, online adatok felhasználásával Az éghajlatváltozással, időjárási veszélyhelyzetekkel kapcsolatos hagyományos és online forrásszövegek elemzése, szóbeli értékelése, reflektálás, saját vélemény megfogalmazása

	Ötletbörze: környezettudatos energiahasználat, a légkör megújuló energiaforrásainak hasznosítása a mindennapi életben Helyzetgyakorlat: helyes viselkedés szélsőséges időjárási helyzetekben Hírfigyelés és beszámoló készítése a légkör globális és lokális változásaival és aktuális problémáival kapcsolatban
Témakör: Földrajzi övezetesség	Órakeret: 10 óra
Tananyag	A forró övezet öveinek jellemzése
Tananyag	A hideg mérsékelt öv jellemzése
Tananyag	Klímadigramok felismerése és az éghajlat jellemzése
Javasolt tevékenységek	A földrajzi övezetesség rendszerének ábrázolása jelmagyarázat és színkód segítségével egy képzeletbeli földrészen Online információk alapján az éghajlati területekre jellemző életképek megalkotása csoportmunkában Éghajlati diagramok és éghajlatra jellemző képek párosítása Az elsivatagosodás problémaalapú megbeszélése
Témakör: Népeség- és településföldrajz	Órakeret: 12 óra
Tananyag	A világnépeség növekedése
Tananyag	A körgyűrűs városszerkezeti modell
Javasolt tevékenységek	– a lakóhely, megye, ország korfájának elemzése pl. a KSH interaktív korfái segítségével

	Az egyes országok, régiók eltérő demográfiai trendjeinek megismerése internetes alkalmazások segítségével Önálló kutatómunka: A 21. század jellemző népességföldrajzi folyamatainak – elvándorlás, városba áramlás, migráció – térbeli vonatkozásai, okai és összefüggései. A kutatás eredményének bemutatása Projektfeladat: bemutató – pl. prezentáció, kiállítás – készítése az emberiség nyelvi, vallási és kulturális sokszínűségének bemutatására A lakóhely településszerkezetének bemutatása fényképfelvételek alapján, javaslatok megfogalmazása a település fejlesztésére
Témakör: A világgazdaság a 21. század elején	Órakeret: 6 óra
Tananyag	A globalizáció
Tananyag	A transznacionális vállalatok
Tananyag	Integrációk – az Európai Unió
Javasolt tevékenységek	A társadalmi-gazdasági fejlettség összehasonlítása, elemzése adatsorok, tematikus térképek segítségével Egy ismert transznacionális vállalat működési modelljének elkészítése Esettanulmány elkészítése a térségben megvalósult zöld- vagy barnamezős beruházásokról Az integrálódás fokozatainak ábrázolása piramisábrán A gazdasági integrációk és a regionális együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők ábrázolása fűrtábra

	Az amerikai, az európai és az ázsiai erőter gazdaságilag meghatározó jelentőségű országainak, országcsoportjainak szerepét alátámasztó adatsorok összehasonlító elemzése A globalizáció pozitív és negatív hatásainak megvitatása és összegzése
Témakör: Hazánk földrajza	Órakeret: 20 óra
Tananyag	Magyarország éghajlata
Tananyag	Hazánk felszíni vizei
Tananyag	A Dunántúli középhegység
Tananyag	Az Északi-középhegység
Tananyag	Hazánk népesedési folyamatai
Tananyag	Magyarország energiagazdasága
Tananyag	Húzóágazatok a hazai ipari termelésben
Tananyag	Hazánk szőlő- és gyümölcstermelése
Tananyag	Hazánk idegenforgalma
Javasolt tevékenységek	A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájfotók segítségével

	Interjú szülőkkel, nagyszülőkkel megadott szempontok alapján Milyen volt az élet az 1980-as években? címmel – az interjúk alapján társadalmi-gazdasági korrajz elkészítése Bíróági tárgyalás – helyzetgyakorlat különböző környezeti veszélyhelyzetekhez, katasztrófákhoz kapcsolódó témákban, pl.: vörösiszap-katasztrófa, vízhabzás a Rábán, ciánszennyezés a Tiszán Nyomtatott és online cikkek, információk alapján az aktuális társadalmi és gazdasági folyamatok bemutatása, értékelése, saját vélemény megfogalmazása A régiók jellemzőinek összehasonlítása, a területi fejlettségi különbségek okainak és következményeinek, illetve a felzárkózás lehetőségeinek bemutatása kooperatív módszerek alkalmazásával
Témakör: Európa földrajza	Órakeret: 12 óra
Tananyag	Ausztria gazdasága
Tananyag	Csehország gazdasága
Tananyag	Észak- Európa országainak gazdasága
Tananyag	A Benelux-országok gazdasága
Javasolt tevékenységek	- Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan

	Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján
Témakör: Távoli kontinensek földrajza	Órakeret: 12 óra
Tananyag	Afrika éghajlata és természetes állatvilága
	Ázsia természetföldrajza
	Latin-Amerika gazdasága
Tananyag	Dél-Nyugat-Ázsia gazdasága
Tananyag	Kína világ gazdasági szerepe
Javasolt tevékenységek	Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése Gyűjtőmunka: kulturális hatások mindennapjainkban, pl. a kínai kultúra hatásának példái a mindennapokban

Témakör: Jövőnk sorskérdései = Globális problémák	Órakeret: 16 óra
Tananyag	A népességnövekedés globális problémái
Tananyag	A városi életforma környezeti hatásai
Tananyag	A légszennyezés és globális környezeti hatásai
Javasolt tevékenységek	Képek, leírások alapján környezeti problémák felismerése, kialakulásuk magyarázata, mérséklésük lehetőségeinek megfogalmazása A geoszférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése gondolattérképen A nagyvárosi élet előnyeinek és hátrányainak rendszerező, összegző bemutatása városlakókkal készített képzeletbeli vagy valós interjúk alapján A fogalmak (pl. ökológiai lábnyom, tudatos fogyasztói magatartás, fogyasztóvédelem, energiatudatosság, vízlábnyom) értelmezéséhez szöveges és vizuális magyarázatok készítése A környezetvédelemmel foglalkozó hazai és nemzetközi szervezetek névjegykártyájának elkészítése, fő tevékenységük összegyűjtése Az ökológiai lábnyom kiszámítása pármunkában, internetes kalkulátorokkal Vita a fenntartható gazdaságról